

Nr 495

Av herr Nilsson i Östersund **m. fl.**, *angående industrilokaliseringen.*

(Lika lydande med motion nr 395 i Första kammaren)

Riktlinjerna för en aktiv lokaliseringspolitik fastställdes av 1964 års riksdag och började tillämpas från den 1 juli 1965. Syftet var att söka befrämja en harmonisk samhällsutveckling genom statliga insatser för etablering och utbyggnad av företag i orter och områden, där detta ur samhällelig synpunkt framstod som önskvärt. Stödet inriktades i första hand på det s. k. norra stödområdet, där en ökad industrialisering ur många synpunkter ansågs både önskvärd och nödvändig.

Drygt halva tiden av den femåriga försöksperioden har nu förflutit och många positiva resultat kan förvisso redovisas. De erfarenheter och iakttagelser som görs under försöksperioden kan antas bli av stort värde när lokaliseringspolitikens framtida utformning och inriktning så småningom skall fastställas.

Vad det gäller norra stödområdets inlandsregion har det hittills visat sig svårt att intressera den privata företagsamheten för kraftiga, nyskapande investeringar. Vi vill påstå att denna bristande investeringsvilja inte alltid varit betingad av företagsekonomiska skäl utan fastmer av en inrotad ovilja och bristande kännedom om den nordliga landsdelens företagsekonomiska förutsättningar. I stället är det andra områden, med tidigare rätt väl utvecklad industriell verksamhet, som visat sig vara betydligt mer attraktiva för etablering från privatekonomiskt håll. Detta har, med några få undantag, inneburit att utglesningen av inlandet fortsatt med växande kommunalekonomiska problem, sysselsättningsvårigheter och försämrad service som följd.

Ur samhällets synpunkt kan en sådan utveckling inte betraktas som tillfredsställande. Den framtida lokaliseringspolitiken måste därför inriktas på samordnade, kraftiga satsningar både från industrins och samhällets sida på ett visst antal utvecklingsbara tätortsområden i inlandet med väsentligt ökade sysselsättningsmöjligheter och en bättre service för människorna.

En av de primära förutsättningarna för att en sådan önskvärd utveckling skall kunna uppnås är emellertid att samhället ges möjligheter att styra industriföretagen till vissa orter, vilka ur skilda synpunkter bedöms som utvecklingsbara,

inom de olika länsregionerna. Detta är som bekant inte möjligt för närvarande eftersom företagen, trots ett generöst lokaliseringstöd från staten, i sista hand själva bestämmer var de skall etablera sig eller bygga ut sin rörelse.

En sådan ordning förutsätter i första hand en bättre översiktsplanering både på det centrala och det regionala planet. Länsplaneringsråden har fått i uppdrag att utarbeta regionala utvecklingsplaner som i tiden sträcker sig fram till år 1980. Planerna skall i princip innehålla förslag om på vilka orter och områden de nyskapade resurserna skall satsas inom länen. Praktiskt innebär detta vissa möjligheter för samhällsorganen att styra bostadsbyggande, undervisnings- och vårdanläggningar samt möjligen kommunikationer och kommersiell service till vissa områden, som bedöms som utvecklingsbara och expansiva på längre sikt. Vad man däremot inte kan påverka är etableringen och utbyggnaden av enskilda företag, vilket ofta sker inom helt andra områden. Detta uppfattas av många som en allvarlig brist i den näringspolitiska planeringen, vilket kan leda till omfattande felinvesteringar och som i många fall omöjliggör en industriell satsning på områden med goda förutsättningar och där ett betydande samhällskapital redan satsats på servicesidan.

Vilka metoder som skulle kunna komma till användning för att ge samhället möjligheter att styra företagen till ur samhällsekonomisk synpunkt önskvärda områden måste bli föremål för ingående undersökningar och avvägningar inom de centrala instanser som sysslar med de lokaliseringpolitiska målsättningarna. Tänkbart är att en bättre samplanering mellan statsmakterna och den privata industrin skulle skapa ett gynnsammare utgångsläge för en samordnad regional utvecklingspolitik. En annan tänkbar väg vore att statsmakterna styr det kapital som får tas i anspråk för industrilokalisering till vissa områden, som är i behov av industriell expansion och ökad sysselsättning. Genom representation i styrelserna från statens och löntagarnas sida i de företag som får lokaliseringstöd kan möjligen en bättre styrning av lokaliseringsverksamheten ur samhällets synpunkt också åstadkommas. Vid en sådan ordning borde man överväga att i företagsstyrelserna ge en plats även åt de kommunala myndigheterna, eftersom dessa bär en stor del av det lokala ansvaret för sysselsättning och framtidsutveckling.

Olika uppslag och kombinationer får här vägas emot varandra, tills man kommer fram till praktiska lösningar som ger samhället möjligheter att efter noggranna överväganden styra både den industriella — sysselsättningsskapande — verksamheten och de mer servicebetonade investeringarna till de områden i landet som sett ur hela folkhushållets synpunkt bör vidareutvecklas och stimuleras.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående möjligheter för samhället att styra industrilokaliseringen till områden inom landet som kan bedö-

mas som utvecklingsbara båda ur industriell och samhällsekonomisk synpunkt.

Stockholm den 25 januari 1968

Birger Nilsson (s)
i Östersund

Ingvar Svanberg (s)

Erik Hammarsten (s)

V. Wikner (s)

Gunnar Lundmark (s)

Tage Hansson (s)
i Piteå

T. Fredriksson (s)

B. Sundelin (s)
